

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/051.00.1/М/ ОК2-2023
	Екземпляр № 1	Арк 12 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
бізнесу та сфери обслуговування
30 серпня 2023 р.,

протокол № 5

Резолюція Вченої ради

Галина ТАРАСЮК

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДОЛОГІЯ І ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

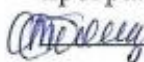
для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр»
спеціальності 051 «Економіка»
освітньо-професійна програма «Економіка»
факультет бізнесу та сфери обслуговування
кафедра фінансів та цифрової економіки

Схвалено на засіданні кафедри
фінансів та цифрової економіки
28 серпня 2023 р.,
протокол № 9

Завідувач кафедри

 Наталія ВИГОВСЬКА

Гарант освітньо-професійної
програми

 Світлана ОБІХОД

Розробник: д.е.н, проф. кафедри фінансів та цифрової економіки
Юрій УЩАПОВСЬКИЙ

Житомир
2023 – 2024 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/051.00.1/М/ ОК2-2023
	Екземпляр № 1	Арк 12 / 2

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»	основна	
Модулів – 1	спеціальність: 051 «Економіка»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Загальна кількість годин - 90		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3,63		1-й	1-й
	Освітній ступінь «магістр»	16 год.	6 год.
		Практичні	
		16 год.	4 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		58 год.	80 год.
		Вид контролю: залік	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 36% аудиторних занять, 64% самостійної та індивідуальної роботи;

для заочної форми навчання – 11% аудиторних занять, 89% самостійної та індивідуальної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/051.00.1/М/ ОК2-2023
	Екземпляр № 1	Арк 12 / 3

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Методологія і організація наукових досліджень» є ознайомлення студентів спеціальності «Економіка» з основами сучасної методології наукового пізнання; онтологічними та гносеологічними основами науково-дослідного процесу; методами емпіричних та теоретичних досліджень в умовах сучасного етапу розвитку науки; вдосконалення професійних навиків в опрацюванні економічної інформації та створенні методологічного підґрунтя для проведення наукових досліджень.

Завданнями вивчення дисципліни «Методологія і організація наукових досліджень» є:

знати і розуміти

- функції науки у житті суспільства та значення наукової діяльності людини для вдосконалення природи і суспільства;
- теоретичні моделі розвитку науки;
- структуру емпіричного та теоретичного наукового пізнання;
- особливості процесу зародження нового наукового знання;
- етапи розвитку наукової раціональності;
- основні методи емпіричного та теоретичного дослідження;
- перспективи науково-технічного прогресу та особливості сучасного етапу розвитку науки;

вміти

- використовувати системний підхід як світоглядний і спрямовуючий принцип пізнавальної і практичної діяльності дослідження економічних явищ і процесів;
- застосовувати інструменти синергетичного підходу як загальнонаукової програми для вивчення складних дисипативних нелінійних структур в економіці;
- дотримуватися вимог наукового тексту, мови та стилю наукового викладення матеріалу;
- готувати та оформлювати наукові публікації: реферати, тези, доповіді, наукові статті.

Зміст навчальної дисципліни скерований на формування таких **компетенцій**, що визначені стандартом вищої освіти зі спеціальності 051 «Економіка»:

ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК6. Здатність розробляти та управляти проектами.

ЗК8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

СК9. Здатність застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проєктів у соціально-економічній сфері.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими таких **програмних результатів** навчання за спеціальністю 051 «Економіка»:

ПРН1. Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем.

ПРН4. Розробляти та управляти соціально-економічними проектами та комплексними діями з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень.

ПРН5. Дотримуватися принципів академічної доброчесності.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/051.00.1/М/ ОК2-2023
	Екземпляр № 1	Арк 12 / 4

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Тема 1. Наука і сучасний світ

1. Функції науки в житті суспільства
2. Діяльність людини і процес пізнання
3. Відмінність наукового і повсякденного пізнання світу
4. Теоретичні моделі розвитку науки

Тема 2. Структура наукового знання

1. Відмінні критерії емпіричного та теоретичного наукового пізнання
2. Структура емпіричного пізнання
3. Структура теоретичного пізнання
4. Особливості наукового пізнання економічних явищ і процесів

Тема 3. Процес зародження нового наукового знання

1. Чуттєве і логічне у пізнанні
2. Роль мови у процесі пізнання
3. Наукове пізнання як процес пізнання істини
4. Критерії істини

Тема 4. Онтологічні і гносеологічні основи наукового дослідження

1. Еволюція об'єкту та типів наукового пізнання
2. Логіка і методологія науки
3. Економічна система як об'єкт наукового дослідження
4. Загально-логічні та загальнонаукові методи пізнання
5. Основні методи дослідження в економічній науці

Змістовий модуль 2

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/051.00.1/М/ ОК2-2023
	Екземпляр № 1	Арк 12 / 5

Тема 5. Особливості наукових досліджень на сучасному етапі розвитку НТП

1. Інтеграція наук. Комплексність у науковому дослідженні
2. Нелінійна динаміка і синергетика у дослідженні дисипативних систем.
3. Поєднання природно-наукового та соціально-гуманітарного пізнання.
4. Системний метод як світоглядний принцип пізнавальної та практичної діяльності.

Тема 6. Організація наукового дослідження

1. Логічні етапи наукового дослідження
2. Організація та планування наукового дослідження
3. Підготовча стадія наукового дослідження
4. Емпірико-теоретична стадія наукового дослідження
5. Праксиологічна стадія наукового дослідження.

Тема 7. Специфіка наукового тексту

1. Особливості наукового тексту
2. Структура та основні ознаки наукового тексту
3. Загальні вимоги, мова та стиль наукового викладу
4. Редагування наукового тексту.

Тема 8. Основні вимоги до підготовки наукових публікацій

1. Наукова публікація: поняття, функції, основні види
2. Особливості написання реферату та есе
3. Основні вимоги до підготовки тез, доповіді та повідомлення щодо підсумків наукової роботи
4. Структурні елементи наукової статті та основні вимоги до її підготовки

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/051.00.1/М/ ОК2-2023
	Екземпляр № 1	Арк 12 / 6

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Кредитні модулі	Змістовні модулі	Кількість годин			
		Всього	Лекції	Практичні	Самостійна робота
№1	ЗМ 1				
	Тема 1. Наука і сучасний світ	11	2	2	7
	Тема 2. Структура наукового знання	11	2	2	7
	Тема 3. Процес зародження нового наукового знання	11	2	2	7
	Тема 4. Онтологічні і гносеологічні основи наукових досліджень	12	2	2	8
	Разом змістовий модуль 1	45	8	8	29
№2	ЗМ 2				
	Тема 5. Особливості наукових досліджень на сучасному етапі розвитку НТП	11	2	2	7
	Тема 6. Організація наукового дослідження	11	2	2	7
	Тема 7. Специфіка наукового тексту	11	2	2	7
	Тема 8. Основні вимоги до підготовки наукових публікацій	12	2	2	8
	Разом змістовний модуль 2	45	8	8	29
Всього		90	16	16	58

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Наука і сучасний світ	2	2
2	Тема 2. Структура наукового знання	2	–
3	Тема 3. Процес зародження нового наукового знання	2	–
4	Тема 4. Онтологічні і гносеологічні основи наукових досліджень	2	–
5	Тема 5. Особливості наукових досліджень на сучасному етапі розвитку НТП	2	–
6	Тема 6. Організація наукового дослідження	2	2
7	Тема 7. Специфіка наукового тексту	2	–
8	Тема 8. Основні вимоги до підготовки наукових публікацій	2	–
РАЗОМ		16	4

6. Завдання для самостійної роботи

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/051.00.1/М/ ОК2-2023
	Екземпляр № 1	Арк 12 / 7

Тема 1. Наука і сучасний світ

1. Спробуйте на прикладах проілюструвати відмінність наукового і ненаукового (побутового) пізнання. Зосередьтесь на основних помилках, які виникають в процесі повсякденної ненаукової практики. Чи слід завжди відкидати здобутки ненаукового пізнання явищ і процесів, що відбуваються природному та соціальному середовищі?

2. Чим принципово відрізняється процес пізнання у природничих і економічних науках? Для пояснення обов'язково використовуйте приклади.

Тема 2. Структура наукового знання

1. Сформулюйте і наведіть приклади наукових фактів, які Ви будете пояснювати і узагальнювати щоб висунути робочу гіпотезу у своєму науковому дослідженні. Якими шляхами, на основі яких методологічних підходів, Ви плануєте її довести, або спростувати?

2. Пригадайте і охарактеризуйте складові елементи трьох основних науково-дослідних програм (парадигм) у економічній науці, які є методологічним фундаментом для сучасних досліджень в галузі економіки.

Тема 3. Процес зародження нового наукового знання

1. Розкрийте основні відмінності між механічною, фізичною, хімічною та біологічною формою відображення.

2. Чому уявлення розглядають як перехідну ланку між спогляданням і мисленням?

3. Здійсніть порівняльну характеристику між чуттєвим і логічним у пізнанні світу. Чому вони розглядаються як невід'ємні ланки наукового пізнання?

4. Чому поява мови неможлива без спільної діяльності людей? Чому мову розглядають як наслідок господарської діяльності і яку роль вона відіграє у сучасній науці?

Тема 4. Онтологічні і гносеологічні основи наукових досліджень

1. Економічна система та її властивості: цілісність, ієрархічність та інтегративність.

2. Розкрийте особливі характеристики економічної системи: взаємопроникнення підсистем; кооперація між економічними суб'єктами та інституціями; динамічність, стохастичність, відкритість (замкнутість).

3. З'ясуйте зміст поняття «система, що схильна до саморозвитку».

4. Які фундаментальні зміни відбулися у дослідженні об'єкту на сучасному етапі

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/051.00.1/М/ ОК2-2023
	Екземпляр № 1	Арк 12 / 8

розвитку науки?

5. Обґрунтуйте зміст «цивілізаційного підходу» в сучасних соціально-економічних дослідженнях

Тема 5. Особливості наукових досліджень на сучасному етапі розвитку НТП

1. Розкрийте етапи еволюції у розвитку наук від їхньої диференціації через інтеграцію до комплексності наукового дослідження.

2. Окресліть можливості синергетичного підходу в дослідженні дисипативних нелінійних структур в економіці.

3. Обґрунтуйте значення системного підходу як принципу пізнавальної і практичної діяльності у дослідженні економічних явищ і процесів.

4. Охарактеризуйте поняття «глобальний еволюціонізм» та його місце у сучасному розвитку науки.

Тема 6. Організація наукового дослідження

1. Розкрийте зміст та методику підготовчої стадії наукового дослідження

2. Розкрийте особливості емпірико-теоретичної стадії наукового дослідження.

3. Опишіть структурні елементи звіту про науково-дослідну роботу.

4. Праксиологічна стадія наукового дослідження: апробація, впровадження, визначення ефективності.

Тема 7. Специфіка наукового тексту

1. Обґрунтуйте основні вимоги до наукового тексту.

2. Охарактеризуйте типи текстових структур наукового тексту

3. На прикладі наукових статей з наукового економічного журналу (збірника наукових статей) з'ясуйте поняття «мети дослідження», «об'єкту дослідження» та «предмету дослідження». Чому так важливо обґрунтувати обрані методи дослідження?

4. Сформулюйте основні відмінності між методичними, розрахунково-аналітичними та історичними науковими дослідженнями.

Тема 8. Основні вимоги до підготовки наукових публікацій

1. Назвіть важливі, на ваш погляд, функції наукових публікацій та розкрийте їхній зміст.

2. Чому публікації є такими важливими для підтвердження достовірності основних

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/051.00.1/М/ ОК2-2023
	Екземпляр № 1	Арк 12 / 9

результатів дослідження?

3. Назвіть принципові відмінності колективної монографії від збірника наукових праць.
4. Охарактеризуйте основні структурні елементи наукової статті та вимоги до них.
5. Розкрийте вимоги до анотації. Чим висновки до наукової публікації відрізняються від анотації?
6. Підготуйте тези (статтю) до наукового видання.

7. Індивідуальні завдання

Протягом семестру студенти в індивідуальному порядку готують доповіді (або пишуть реферати) з дискусійних питань, беруть участь у їхньому дискусійному обговоренні на семінарі (або надають підготовлені матеріали для перевірки викладачу).

8. Методи навчання

- МН1 – вербальні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж);
- МН2 – наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація);
- МН3 – практичні (різні види вправ та завдань);
- МН4 – пояснювально-ілюстративний (передбачає надання готової інформації викладачем та її засвоєння студентами);
- МН5 – репродуктивний, в основу якого покладено виконання різного роду завдань за зразком;
- МН6 – метод проблемного викладу;
- МН7 – частково-пошуковий (евристичний);
- МН8 – дослідницький метод;
- МН9 – дискусійний метод.

9. Методи контролю

Контроль складається з поточного контролю виконання студентами самостійної роботи, модульного контролю та підсумкового контролю (заліку).

Поточний контроль з дисципліни «Методологія і організація наукових досліджень» базується на оцінці результатів вивчення теоретичних питань семінару, участі в дискусійних обговореннях проблемних питань, а також через опитування навколо гіпотетичних завдань з онтологічних та гносеологічних питань розвитку науки. Для з'ясування рівня самостійної підготовки студентів практикуються поточні контрольні та самостійні роботи.

Протягом семестру студент денної форми навчання має виконати дві модульні контрольні роботи. До кредитної модульної роботи студент допускається у разі позитивних результатів проміжного контролю.

Модульна контрольна робота містить теоретичні питання скеровані на з'ясування рівня підготовки студента за темами курсу «Методологія і організація наукових

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/051.00.1/М/ ОК2-2023
	Екземпляр № 1	Арк 12 / 10

досліджень».

До заліку студент допускається у разі позитивних оцінок за підсумками модульних контрольних робіт.

10. Розподіл балів

Поточне тестування та самостійна робота								Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	100
10	15	10	15	15	10	15	10	

Шкала оцінювання

За шкалою	Залік	Бали
A	Зараховано	90-100
B	Зараховано	82-89
C		74-81
D	Зараховано	64-73
E		60-63
FX	Не зараховано	35-59
F		0-34

Схема нарахування балів

Підсумкова оцінка з курсу «Методологія і організація наукових досліджень» розраховується таким чином:

$$O \text{ результ.} = k1 * O \text{ пот.} + k2 * O \text{ мод.} + k3 * O \text{ сам.},$$

O пот. – результати поточної активності студента на семінарських заняттях; O мод. – результати модульних контрольних робіт; O сам. – оцінка за самостійну роботу.

k1, k2, k3 – коефіцієнти, що визначають внесок поточної активності студента на семінарах, модульних контрольних робіт та самостійної роботи на підсумковий результат:

$$k1 = 0,3; k2 = 0,4; k3 = 0,3.$$

Округлення підсумкової оцінки до цілого числа здійснюється за правилами математики.

Рейтингові бали переводяться в оцінки за шкалою оцінок відповідно до критеріїв відповідності рейтингових балів національній шкалі оцінювання знань:

11. Рекомендована література

Основна література

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/051.00.1/М/ ОК2-2023
	Екземпляр № 1	Арк 12 / 11

1. Арутюнов В. Х., Мішин В. М., Свінцицький В. М. Методологія соціально-економічного пізнання: Навч. пос. – К.: КНЕУ, 2005. – 353 с.
2. Арутюнов В. Х., Абрамов В. І. Методологія системного підходу та наукових досліджень (дослідницькі та інноваційні процеси в державній службі): Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. — К.: КНЕУ, 2005. – 178 с.
3. Вегеш М. Основи наукових досліджень. Методичні матеріали для бакалаврів політології / Вид. друге, доп. – Ужгород: Ужгородський національний університет, 2022. – 74 с.
4. Єршова Н. Ю. Основи наукових досліджень: текст лекцій / Н. Ю. Єршова – Харків: НТУ «ХП», 2021. – 95 с.
5. Основи наукових досліджень: Навч. посіб. / За заг. ред. Т. В. Гончарук. – Тернопіль, 2014. – 272 с.
6. Сардак С. Е. Основи наукових досліджень: Навч. пос. / С. Е. Сардак. – Д.: ДГУ, 2018. – 103 с.
7. Тулайдан В. Основи наукових досліджень: Навч. посібник. – Ужгород: ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2017. – 105 с.

Допоміжна література

1. Гаврилишин Б. Дороговкази в майбутнє. — К.: Основи, 1993.
2. Старіш О. Г. Системологія. Підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 232 с.
3. Тойнбі Арнольд. Дослідження історії. Том 1 / Пер. з англ. В. Шовкуна. — К.: Основи, 1995. – 614 с.
4. Тойнбі Арнольд. Дослідження історії. Том 2 / Пер. з англ. В. Митрофанова, П. Тарашука. — К.: Основи, 1995. – 406 с.
5. Калакура Я. С. Ментальний вимір української цивілізації / Я.С. Калакура, О.О.Рафальський, М.Ф. Юрій – К: Генеза, 2017. – 560 с.
6. Фуко М. Археологія знання. — К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

UNESCO. URL: <http://uis.unesco.org/en/home#slideoutmenu>

UNIDO. URL: <http://www.unido.org>

Why do countries trade? URL:

http://www.economicsonline.co.uk/Global_economics/Why_do_countries_trade.html

Індекс глобалізації (KOF Globalization Index). URL: <http://globalization.kof.ethz.ch/>

Індекс глобальної конкурентоспроможності. URL: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2015-2016/>

Індекс людського розвитку. URL: <http://hdr.undp.org/en/content/human-development->

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/051.00.1/М/ ОК2-2023
	Екземпляр № 1	Арк 12 / 12

index-hdi

Рейтинг інвестиційної привабливості. URL: <https://www.bdo-ibc.com/index/global-comparison/overall-index/>

Рейтинг недієздатності (вразливості) держави. URL: <http://fundforpeace.org/fsi/>

Світова організація торгівлі (WTO). URL: <https://www.wto.org>

Світовий банк URL: <http://www.worldbank.org/en/country>

ЦРУ. URL: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/up.html>.

Офіційний портал Верховної ради <http://rada.gov.ua/>

Урядовий портал <https://www.kmu.gov.ua/ua>

Державна служба статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Організація Об'єднаних Націй ООН <http://www.un.org/en/documents/index.html>

Всесвітній банк <http://www.worldbank.org/>

Сайт Міжнародної Торгівельної організації <http://www.wto.org/>

Організація Економічного Співробітництва і Розвитку (ОЕСР) <http://www.oecd.org/>

Європейський союз <http://europa.eu/>

Міжнародний валютний фонд <http://www.imf.org>

Міжнародна організація праці <http://www.ilo.org>